

סדר תפילת שחרית

כמנהג כמה קהילות חשובות
(ואינו מנהג קהילתנו הקדושה)

בברכות השחר רבו המנהגים :

- א. יש האומרים ברכות השחר לפני התפילה במתינות, בביתם או בבית הכנסת, ולא נודע טעם למנהג הזה. והרוצה לפרש, יבא ויטול שכר.
 - ב. יש אומרים ברכות השחר לפני התפילה, בלכתם בדרך, והטעם : זכר למנהג תלמידי האר"י ז"ל לומר קבלת שבת בחצר.
 - ג. יש אומרים ברכות השחר לאחר התפילה בזמן חליצת התפילין. והטעם : זכר למנהג בני מערבא לברך ברכה בשעת חליצת התפילין. כן מברכים כל הברכות בשעת חליצת התפילין.
- ובימי ג' שאז העיתון חינם, לכ"ע אפשר להקל ולברך הברכות אחר התפילה (ולכן מפורסם בעיתון סוזק"ש של היום, כי יש לקרא את העיתון עד העמוד האחרון, לפני התפילה).

* * *

אם יש אבל רח"ל או בעל יאה"צ, אומר זה (ויש נוהגים לומר רק את הי"ה רצוני): "רבי ישמעאל אומר. בשלש עשרה מדות התורה נדרשת. "מקל וחרמ. דימנורה שוה. "מבנין אב מכתוב אחר. ומבנין אב משני כתובים. "מקלל ופרט. "ומפרט וכלל. "כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא בעין הפרט. "מקלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל. "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל פלו יצא. "כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחד שהוא כענינו יצא להקל ולא לתחמיר. "כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טען אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר. "כל דבר שהיה בכלל ויצא לדון בדבר החדש אי אתה יכול להתחזירו לכללו עד שיחזירונו הפתוב לכללו בפרוש. "דבר הלמד מענינו. "ודבר הלמד מסופו. "וכן שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הפתוב השלישי ויכריע ביניהם:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱהִינוּ וְאֵהִי אֲבוֹתֵינוּ שְׂיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

⁴ ומה שא"א פרשת התמיד ופרק איזהו מקומן, כי חיישינן שמא מתוך כך ירצה לראות בעצמו כהנים בעבודתם וכו', ועלול ח"ו... ואכמ"ל. וכבר היה מעשה שחייילים יהודים קראו 'שמע ישראל' בתוך מסגד היי, וזעקו על כך כמה מנהיגים. וכנראה דעתם היתה שמתוך שיקראו במסגד זה, יקראו במסגד הנמצא על הר הבית (וגדול חטא זה מחטא תכלא דפילוזין). וכבר אמרו חז"ל 'כד רגזי רעיא על ענא וכו'', ומי יודע כמה רוגז וכמה חרון אף יש צריך שיהיה מלפני הרועה הבורא יתי"ש להעמיד לנו ...

בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְתַן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ: וְשֵׁם נַעֲבֹדְךָ בְּיְרֵאָה כַּיְמֵי עוֹלָם
וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנֵיֹת: ואח"כ אומר קדיש יעל ישראל.

מתעטפים בטלית" ומניחים תפילין.

אם לא היה מניין לפני הזמן שנקבע לתחילת התפילה, ניתן לומר קדיש לאחר
מכן ובלבד שיהיה זה לפחות 5 דק' לפני זמן ישתבח (כיוון ש5 דק' הוא זמן בו
ניתן להספיק ברווח להתעטף בטלית ולהניח תפילין, ולומר שני קדישים
ומזמור ביניהם, וכן ברוך שאמר ואשרי, ולרדת לפני התיבה לומר ישתבח מבלי
לאחרו יותר מ15 דק' לאחר הזמן הנקבע בלוח בית הכנסת). והכל הוא לעילוי
נשמת הנפטרים.

יש נוהגים בזמן פסד"ז לאסוף כסף למזגן ולנתק את הפלאפון.

בְּרוּךְ שְׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. בְּרוּךְ הוּא. בְּרוּךְ עוֹשֶׂה
בְּרֵאשִׁית. בְּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה. בְּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם. בְּרוּךְ
מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ. בְּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת. בְּרוּךְ מְשַׁלֵּם
שֶׁכֶר טוֹב לַיִּרְאִיוֹ. בְּרוּךְ חַי לְעַד וְקַיָּם לְנֶצַח. בְּרוּךְ פּוֹדֶה
וּמַצִּיל בְּרוּךְ שְׁמוֹ: בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הֲאֵל אֵב
הֶרְחַמְנוּ הַמְהַלְלֵי בְּפִי עַמּוֹ מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר בְּלִשׁוֹן חֲסִידָיו
וְעַבְדָּיו. וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ נְהַלְלֶךָ יי אֱלֹהֵינוּ בְּשִׁבְחוֹת
וּבְזַמִּירוֹת נְגִדְלֶךָ וּנְשַׁבַּחְךָ וּנְפָאֵרְךָ וּנְמַלִּיכְךָ וּנְזַכִּיר שְׁמֶךָ
מִלְּפָנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ יְחִיד חַי הָעוֹלָמִים. מֶלֶךְ מְשַׁבַּח וּמְפָאֵר עָדִי
עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. בְּרוּךְ אַתָּה יי מֶלֶךְ מְהַלְלֵי בְּתַשְׁבְּחוֹת: אֲשֶׁרֵי
יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִתְהַלְלוּךָ סֵלָה: אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי
הָעַם שְׂפִי אֱלֹהֵינוּ: תְּהַלֵּלְךָ לְדָוִד אֱרוֹמָמְךָ אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ וְאַבְרָכָה
שְׁמֶךָ לְעוֹלָם וָעַד: בְּכָל-יוֹם אַבְרָכְךָ וְאַתְּהַלֵּלָה שְׁמֶךָ לְעוֹלָם
וָעַד: גָּדוֹל יי וּמְהַלְלֵי מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֶקֶר: דָּוִד לְדוֹר

“ ומקפידים שלא יהיה בה תכלת, ואפילו לא דומה לדומה. וכבר אמרו כמה גדולים כי
מאז תקופת ההשכלה, אין אנו מחדשים שום מצוה, אפילו יוברר בראיות ברורות (ויש
האוסרים מטעם זה לעלות לארץ הקדושה ולקיים מצוותיה. כי כל זה התחדש אחרי
תקופת ההשכלה).

יִשְׁבַּח מֵעַשְׂיָךְ וּגְבוּרֹתֶיךָ יְגִידוּ: הַדָּר כְּבוֹד הַזֶּהָךְ וְדַבְּרֵי
 נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשִׁיחָה: וְעֲזוּזוֹ נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמְרוּ וּגְדוּלַתְךָ אֲסַפְּרָנָה:
 זָכַר רַב-טוֹבְךָ יִבְיְעוּ וְצַדִּיקְתֶּךָ יִרְגְּנוּ: חֲנּוּן וּרְחוּם יְיָ אֲרָךְ
 אֲפִים וּגְדֹל-חֶסֶד: טוֹב-יְיָ לְכֹל יְרַחֲמֵנוּ עַל-כָּל-מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ
 יְיָ כָּל-מַעֲשֵׂיךָ וְחִסְדֵיךָ יִבְרַכּוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמְרוּ
 וּגְבוּרֹתֶךָ יִדְבְּרוּ: לְהוֹדִיעַ | לְבַנֵּי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וְכְבוֹד
 הַדָּר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל-עֲלָמִים וּמְמַשְׁלֹתֶיךָ בְּכָל-
 יוֹר וְדוֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל-הַנְּפֹלִים וְזוֹקֵף לְכָל-הַכְּפוּפִים:
 עֵינַי-כָּל אֱלֹהֶיךָ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה גּוֹתֵן-לָהֶם אֶת-אֲכֹלָם בְּעַתּוֹ: פִּסִּי
 זֶה יֵשׁ לומר בכונה פִּוְתַח אֶת-יְדֶךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל-חַי רִצּוֹן עֵי"כ :
 צַדִּיק יְיָ בְּכָל-יְדִרְכּוּ וְחִסִּיד בְּכָל-מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל-
 קִרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאַמֶּת: רִצּוֹן-יִרְאֵיו יַעֲשֶׂה וְאֶת-
 שׁוֹעֲתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת-כָּל-אֲהָבָיו וְאֶת כָּל-
 הַרְשָׁעִים יִשְׁמִיד: תְּהַלֵּת יְיָ יִדְבַּר-פִּי וּיְבַרְךָ כָּל-בֶּשֶׂר שֵׁם
 קְדִשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וְאַנְחֵנוּ | נִבְרַךְ זֶה מַעֲתָה וְעַד-עוֹלָם
 הַלְלוּ-יְהוָה: יִשְׁתַּבַּח שְׁמֶךָ לְעַד מְלָכֵנוּ וְכוּ' עַד מְלֶךְ אֵל חַי
 הָעוֹלָמִים:

מכאן ועד אחרי שמונה עשרה, כנדפס בסידורים הנפוצים.
 בבי' והי' יש נוהגים לשמוע כאן קרה"ת.

- זמן אמירת קדיש וברכו על ידי החזן, הוא לא פחות ולא יותר מ-15 דק' לאחר זמן תחילת התפילה.
- לאחר קדיש וברכו אומר החזן ברכות קריאת שמע עד שירה חדשה.
- מזדרזים קצת בברכת יוצר אור ומאריכים הרבה ב'אהבה רבה'.
- בשירה חדשה מסתובב החזן (יש להקפיד לפנות לימין קודם) ועושה ספירת מלאי לבדוק אם יש עשרה שהגיעו לתפילת שמונה עשרה.
- לאחר שמונה עשרה יש נוהגים לדפוק כמו ב"המון" כדי לרמוז לחזן שיתחיל שמונה עשרה (מקפידים על כך בעיקר בימי בין הזמנים).

יש מקילים להפעיל את הפלאפונים תיכף לאחר קדושה, ובימי בין הזמנים מקילים יותר ומפעילים על רטט עוד לפני תפילת שמונה עשרה.

בזמן אמירת אשרי למנצח ובא לציון, חולצים התפילין¹, ומתחילים לפנות את ביכה² ליחידים ממתפללי המניין הבא הנוהגים לומר פסוקי דזמרה בשלמות (אלו המזמורים הנדפסים בין ברוך שאמר לאשרי - ואשרי בכללם - ובין אשרי לישתבח), תוך כדי אמירת קדישים של המניין הנוכחי.

עלינו, שיר של יום, ואין כאלקינו אומרים בדרך. את פיטום הקטרת, יש מקפידים לומר מילה במילה, לחוש לדברי הרמ"א בנושא.

* * *

בבית, משלימים מה שלא הספיקו בקריאת העיתון, וקוראים כל החדשות (ואין מקצרים בהם כלל). ונאנחים איך זה שאחרי כזה כבוד שמים, יש כל כך הרבה צרות בעיתון³. וה' יצילנו ויעזרנו שנוכה לעבדו כראוי...

¹ ומקפידים שלא להניחם שוב אחר גמר התפילה. וכבר היה מעשים בבחורים שהיו עטורים בתפילין כל היום, ומתוך כך הגיעו לתכלת, ויש מהם שעלו להר הבית וכו' וכו'.
² והשתא התחדש שאם קוראים בעיתון על יהודי שעלה להר הבית ח"ו ח"ו ח"ו, מבינים שזה הגורם לכל הצרות.

הערה בעניין סדר הלימוד בימי בין הזמנים ובעניין ביטול תורה באיכות

נזהרים מאד לא לבטל תורה בסדרי ישיבת בין הזמנים (כי מתי ילמד אם לא בסדרים אלו). וביותר לריך להזהר בקריאת שמו"ת בבין הזמנים, שמא ימשך וכו'. וכבר היה מעשה בבחורים שבפרשת עקב פירשו 'ארץ נחלי מים וכו' כפשוטו ח"ו. ה"י. וכשקראו פרשת ראה העמיקו לחשוב פשוט אחר בפסוקים 'כי אם במקום וגו'. ה"י. ובפרשת שופטים בדו מלכס פירוש ל'וקמת ועלית וגו'. וכבר הזהירונו מפשוטו של מקרא. ואכמ"ל.

מעשה נורא מליצנות אחת דוחה מאה תוכחות

מעשה היה במשגיח אחד שליט"א שדרש: ביום ראשון יש המאחרים לכולל בגלל שעייפים משב"ק. ביום ב' וה' מאחרים לכולל בגלל קריאת התורה. ביום ג' מאחרים בגלל שרריך לקרוא את העיתון (חינם). ביום ד' באים כולם בזמן לכולל! מורי ורבותי! לכן נכפל דו כי טוב!! והיה שם אחד שהעיר שלא נכפל כי טוב אלא ביום ג'! ובגללו מלאו כולם שחוק פיהם, ואבדו את כל ההתעוררות שעוררם המשגיח.
ומי גרם ללך זה שיליך כן? ביטול תורה באיכות שהתעמק בלימוד חומש!